

Wolker Ludvig: Der Religionsunterricht in der Fortbildungsschule (Hirt u. Herde, str. VI + 110, Freiburg i. Br. M. 2.50).

U šegrtskim se školama i u opetovnicama redovno obučava u vjeri po istim knjigama i istom metodom, kako se obučava u srednjim godištim nižih škola; a kad su djeca malo razvijenija, metodom, kojom se obučava u nižim godištim građanskih škola. Na buduće se zvanje te djece u životu i na njihove potonje potrebe ne uzimlje prečesto nikakav obzir. A ipak je blizu, da kao što svaka disciplina, tako valja da se i obuka i vjerski uzgoj i sadržajno i metodički ravna nesamo prema razvitku gojenaca, nego da se obazire i na posebne potrebe i na zasebne prilike njihova potonjeg života. Problem, kako bi se dalo provesti, pokušao je riješiti pisac spomenute knjige s obzirom na produžne škole. On zove svoj rad tek pionirskim poslom; ali se vidi, da je mnogo o toj temi razmišljavao i da su mu dobro poznate radničke, obrtničke i uopće prilike malih građana, pa mu je pošlo za rukom, da pruži djelo, što će svaki, koji na sličnim školama radi, moći s korišću da pročita i da njegova načela uspješno u praksi oproba. Temeljna mu je nota: ne djelovati samo ili odviše na razum, nego i na volju; ne obučavati samo djecu, nego je u prvom redu uzgajati.

Franjo Lasman.

Hontheim, Jos., S. J.: Theodicea sive Theologia naturalis. In usum scholarum. (Cursus philosophicus. Pars V.) 8° (VIII i 324). Herder 1926. M. 5.60 (uvezano 6.80).

Pred 33 godine izašla je u Herderovoj nakladi Theodicea Lacensis, t. j. Hontheimove »Institutiones theodiccae sive theologiae naturalis«. Po istom je tipu graden i sadašnji udžbenik; sasvim u skolastičkoj formi, sa svim svojim tezama i ostalom tradicijonaluom napravom. Ne samo da to nije didaktički loše, nego upravo olakšava jasnij pregled. Ali jasnoća je samo rezultat riješenih problema, a samo riješavanje treba da zahvata u dubinu problematike, t. j. da raščisti put do svojih teza svestranim raspravljanjem onih pitanja, od kojih teze zavise ili u kojima su konačno osnovane. To napose vrijedi za teodiceju, koja već na ishodištu svojih potraživanja pretpostavlja sav kompleks noetičkih pitanja. Zato im modernije teodiceje (na pr. Garrigou-Lagrange, Dieu) i posvećuju naročitu pažnju; a to čini i Hontheim u 1. dijelu, gdje raspravlja o mogućnosti i sigurnosti naše spoznaje o Bogu. Ne traži se, da takovo raspravljanje obuhvati čitavi sistem noetike, ali opet nikako ne smije biti tako sumarno kao kod H. Takav se Uvod može nazvati samo kao površna rekapitulacija skolastičke doktrine, a ne pruža solidnu bazu za metafizičko znanje o Bogu. Ta se pitanja ne riješavaju tek u »objekcijama« sa stereotipnim distinkcijama. Tko ide za profundnim saznanjem, ne će ga u takovim formama naći. Pogreška je u tome, što autor (nesvjesno) smatra, da čitaoci znadu i usvajaju njegovo predznanje. U drugu ruku trebalo je, da se staro znanje upotpuni savezno s raznim pitanjima, koje savremena nauka iznosi.

U teodiceji se mora odraziti kulminacija filozofije — ako hoće da nam pruži nešto novo i vrijedno. Ova je teodiceja samo obnavljanje staroga, što poznavao filozofijske današnjice ne dostaje.

Dr. Zimmermann.